

Maatregelen in verband met de andere inbreuken

Pilootdepartement: FOD Kanselarij van de Eerste Minister

Werkdocument 06

I. BEPALINGEN DIE TEN UITVOER MOETEN WORDEN GELEGD

A. Rechtsgrond.

1. Internationaal recht: Artikel 86, Protocol I.
 - a) De Hoge Verdragsluitende Partijen en de Partijen bij het conflict dienen ernstige inbreuken op de Conventies of dit Protocol, die voortkomen uit een nalaten om te handelen terwijl een verplichting om te handelen bestond, tegen te gaan, en dienen maatregelen te nemen om alle andere uit een zodanig nalaten voortkomende inbreuken te doen ophouden.
 - b) Het feit dat een inbreuk op de Conventies of dit Protocol is begaan door een ondergeschikte onthefft zijn meerderen niet van hun strafrechtelijke, onderscheidenlijk disciplinaire verantwoordelijkheid, naar gelang van de omstandigheden, wanneer die meerderen wisten, of over inlichtingen beschikten waardoor zij onder de omstandigheden van dat ogenblik konden begrijpen, dat hij een zodanige inbreuk beging of op het punt stond te begaan, en wanneer zij niet alle praktische uitvoerbare maatregelen die in hun vermogen lagen, hebben getroffen om de inbreuk te voorkomen of tegen te gaan.
2. Nationaal recht: Wet van 16 april 1986 houdende goedkeuring van het Aanvullend Protocol I.

B. Analyse van de te nemen maatregelen

1. Algemeen schema van de aan de Hoge Verdragsluitende Partijen opgelegde verplichtingen inzake inbreuken op het Internationaal Humanitair recht (IHR).
 - a) Ernstige inbreuken: Verplichting tot beteugeling (P I - artikel 86.1).

Namelijk:

- (1) bij wet de gepaste strafrechtelijke sancties bepalen;

- (2) de daders opsporen en vonnissen of uitleveren ongeacht hun nationaliteit.

(P I - artikel 85.1 samen met C I - artikel 49; C II - artikel 50; C III - artikel 129; C IV - artikel 146. Zie werkdocument nr. 5 – Bestrafing van ernstige misdrijven)

b) Andere inbreuken:

- (1) voortvloeiend uit een handelen: verplichting deze te doen ophouden (P I - artikel 85.1 samen met de hiervoor vermelde artikelen van de 4 Conventies).

- (2) voortvloeiend uit een nalaten ondanks een verplichting om te handelen:

(a) verplichting deze te doen ophouden (P I - artikel 86.1)

(b) verplichting om het beginsel "verplichting om te handelen" (teneinde de inbreuk te voorkomen of tegen te gaan) in hoofde van de meerderen die kennis hebben van een inbreuk op het IHR (al dan niet ernstig) begaan, of op het punt staan te worden begaan door een ondergeschikte, op te nemen in het intern recht (P I - artikel 86.2).

(c) Aangaande de draagwijdte van deze regel moet worden opgemerkt dat het beginsel van de persoonlijke verantwoordelijkheid van de uitvoerder van een onwettig bevel, zoals ingeschreven in het recht van Neurenberg, niet werd opgenomen in het IHR. Rekening houdend met de moeilijkheid voor de ondergeschikte om de feitelijke gegevens, voorwaarden voor het al dan niet wettig zijn van een bevel, te beoordelen, hebben bepaalde Staten zich terughoudend getoond wat het beginsel betreft vervat in artikel 8 van het Statuut van de Rechtbank van Neurenberg. Teneinde te beantwoorden aan zijn universele roeping leek het dan ook aangewezen dat het IHR zijn regels niet op dezelfde lijn plaatste als degene die in het internationaal recht werden ingevoerd door de groep van overwinnende Staten in een bepaald gewapend conflict. Eveneens wat betreft de weerslag van de militaire hiërarchische ondergeschiktheid op de strafrechtelijke verantwoordelijkheid van het individu, heeft de Diplomatieke Conferentie van Genève er de voorkeur aan gegeven, zijn aandacht toe te spitsen op de verantwoordelijkheid van de meerdere in plaats van op die van de ondergeschikten. Er dient

evenwel te worden opgemerkt dat artikel 86.2 P I inhoudt dat een meerdere (zelfs op de laagste echelons van de hiërarchische lijn) die een onwettig bevel dat hem werd gegeven, doorspeelt, verantwoordelijk wordt voor de uitvoering van dit bevel door zijn ondergeschikten (met uitzondering van de eventuele gevolgen voortvloeiend uit een onweerstaanbare drang).

De nationale wetgeving met betrekking tot de bestraffing van ernstige schendingen van het internationaal humanitair recht (eerst artikel 5, §2, van de wet van 16 juni 1993 betreffende ernstige schendingen van het internationaal humanitair recht, gewijzigd bij de wetten van 10 februari 1999, 10 april en 23 april 2003; vervolgens artikel 136*octies*, §2, van het Strafwetboek, ingevoegd bij de wet van 5 augustus 2003 betreffende ernstige schendingen van het internationaal humanitair recht) bepaalt het volgende: "dat de beschuldigde op bevel van zijn regering of van een meerdere heeft gehandeld, ontslaat hem niet van zijn verantwoordelijkheid indien, in de gegeven omstandigheden, het bevel duidelijk het plegen van een van de misdrijven bedoeld in de artikelen 136*bis*, 136*ter*, en 136*quater*, ten gevolge kan hebben". Een vergelijkbare bepaling komt voor in artikel 33 van het Statuut van het Internationaal Strafgerechtshof (Rome, 17 juli 1998, goedgekeurd bij de wet van 25 mei 2000): "Het feit dat een misdaad waarover het Hof rechtsmacht heeft door een persoon is gepleegd krachtens een bevel van een regering of van een meerdere, hetzij een militair hetzij een burger, ontheft die persoon niet van strafrechtelijke aansprakelijkheid, tenzij ...". In artikel 11 van de wet van 14 januari 1975 houdende het tuchtreglement van de Krijgsmacht is gesteld dat de meerderen verantwoordelijk zijn voor de bevelen die zij geven. De militairen moeten de bevelen uitvoeren die hun meerderen hebben gegeven. Een bevel mag evenwel niet worden uitgevoerd ingeval die uitvoering kennelijk kan leiden tot het plegen van een misdaad of van een wanbedrijf.

2. Te nemen maatregelen teneinde de inbreuken te doen ophouden:

Deze maatregelen kunnen strafrechtelijk, tuchtrechtelijk of administratief zijn, zoals impliciet voortvloeit uit artikel 86.2 van Aanvullend Protocol I ("strafrechtelijke of disciplinaire verantwoordelijkheid, naar gelang van het geval").

Het commentaar op de Aanvullende Protocollen gepubliceerd door het ICRK (Genève, 1986, nr.3539) stelt in dat verband:

"De Partijen die zich bij het Protocol hebben aangesloten, verbinden zich ertoe deze (de inbreuken) " te doen ophouden", wat erop wijst dat het eventueel "tegengaan" ervan, door strafrechtelijke of door tuchtrechtelijke sancties enkel afhangt van de overheid waaronder de daders van deze inbreuken ressorteren of van de Mogendheid waartoe zij behoren. Dit geldt evenzeer voor de andere eventuele maatregelen, administratieve sancties, mutaties, enz. die slechts door de overheid waaronder deze personen ressorteren, kunnen worden genomen en dit omwille van de aard zelf van deze maatregelen."

a) Strafrechtelijke tenlastelegging

Hier zou het van belang zijn om in de strafwet het misdrijf te bepalen dat bestaat uit nalatigheid in hoofde van personen die een persoonlijke verplichting hadden om te handelen. Het Strafwetboek (artikelen 153, 155, 156, 422*bis* en 422*ter*) en het Militair Strafwetboek (artikelen 26 en 28) passen reeds het beginsel toe van de strafrechtelijke fout door nalatigheid. Dit houdt in dat de personen die verplicht waren te handelen, duidelijk moeten worden bepaald door wetgevende teksten of reglementen.

b) Disciplinaire of administratieve maatregelen:

Vanuit dit oogpunt zou, naast de definitie van de overeenstemmende inbreuk op de tucht, het begrip meerdere en de bepaling van diegenen aan wie de verplichtingen tot handelen toekomen, voorzien door het IHR, moeten worden opgenomen in de reglementen. Een (onvolledige) lijst met de verplichtingen tot handelen die aanleiding kunnen geven tot inbreuken op het IHR door nalatigheid, is opgenomen in de nrs. 3533 tot 3536 van het voornoemde commentaar dat werd uitgegeven door het ICRK.

3. Strafrechtelijke of tuchtrechtelijke verantwoordelijkheid van de meerdere die niet de maatregelen heeft genomen die in zijn vermogen lagen teneinde een inbreuk door een ondergeschikte te voorkomen of tegen te gaan.

Wanneer de door de ondergeschikte gepleegde inbreuk niet strafrechtelijk wordt bestraft kan de verantwoordelijkheid van de meerdere slechts van disciplinaire aard zijn.

Wanneer deze inbreuk strafrechtelijk wordt bestraft, wat noodzakelijkerwijze het geval is voor de ernstige inbreuken (P I - artikel 85.1), kan de strafrechtelijke verantwoordelijkheid van de meerdere vanuit juridisch oogpunt op twee manieren worden opgevat :

a) of als een soort deelneming (door nalatigheid) van de meerdere aan de inbreuk die door de ondergeschikte wordt gepleegd.

Aldus besliste de krijgsraad te Luik in zijn vonnis van 20 november 1972 (J.T. 1973, 148):

"De officier die ..., door aanwezig te zijn, ook nog de mishandelingen toelaat die door zijn ondergeschikten worden gepleegd en die hij in zijn hoedanigheid van compagniecommandant moest doen ophouden, is mededader van al deze mishandelingen."

Maar de theorie van de deelneming door nalatigheid is uitermate controversieel in het Belgisch recht en wordt over het algemeen door de rechtsleer verworpen.

Zie in dat verband:

- VERHAEGEN, J., "Savoir où porter le fer", J.T., 1973, 137
- VERHAEGEN, J., "Les incertitudes de la répression de l'omission en droit pénal belge", R.D.P., 1983, 3 (in het bijzonder de bladzijden 17-22).
- RUBBRECHT, J., "Strafbare deelneming door onthouding", R.W., 1961-62, 2211-2218.
- NYPELS, J "Législation criminelle de la Belgique", D.I. 135, nr.310.
- HAUS, J.J., "Principes généraux du droit pénal belge", 3de editie, 1879, D.I.368-369, nr. 486.
- Répertoire Pratique du Droit belge, T.7, v^o Infractions et répression en général, nr. 481 (met andere verwijzingen).
- BRAAS, "Précis de droit pénal, 167, nr.246.
- CONSTANT, J., " Manuel de droit pénal", D.I. 1948, nr.94.
- FUZIER-HERMAN,"Répertoire du droit français", Vol. 12, v^o Complicité nrs. 255-270, 904 en 905.
- ROUX, J.A., noot onder Cass. fr.crim. 26 oktober 1912,Pas. Fr.,1914, I, 225.
- Pandectes Belges, Vol. 19, v^o coauteur nr. 200 e.v, 1139-1142.
- D'HAENENS, Jules, "Strafbare deelneming", in A.P.R.,v^o Strafbare deelneming, 56-61.
- MAUNOIR, J.P., "La répression des crimes de guerre devant les tribunaux français et alliés", Genève, 1956, 347;
- COLETTE-BASECQZ, N., "La répression de l'omission en droit international pénal et en droit belge", Annales de droit, 1995, 19.

Het lijkt dus aangewezen een beroep te doen op de tweede oplossing (punt b)..

- b) of als een inbreuk door nalatigheid "*sui generis*" rechtstreeks in hoofde van de meerdere.

Deze oplossing vindt haar grondslag in de eigen verantwoordelijkheid van de meerdere zoals gedefinieerd in

- a) artikel 1 van het Reglement betreffende de wetten en gebruiken van de oorlog, dat als bijlage gevoegd is bij het vierde Verdrag van Den Haag van 18 oktober 1907, dat bepaalt dat de leden van de strijdkrachten "aangevoerd moeten worden door eenen persoon, die voor de daden zijner ondergeschikten verantwoordelijk is" ;
- b) artikel 43.1 van het P I dat bepaalt dat alle georganiseerde strijdkrachten, groepen en eenheden van een Partij bij een conflict "onder een bevel staan dat tegenover die Partij verantwoordelijk is voor het gedrag van zijn ondergeschikten";
- c) artikel 28 van het Statuut van Rome van het Internationaal Strafgerechtshof van 17 juli 1998

(goedkeuringswet van 25 mei 2000) betreffende de aansprakelijkheid van bevelhebbers en andere hiërarchische meerderen;

- d) artikel 11, §1, van de wet van 14 januari 1975 houdende het tuchtreglement van de Krijgsmacht, waarin is bepaald dat meerderen verantwoordelijk zijn voor de bevelen die zij geven en voor de ongeregeldheden veroorzaakt door hun ondergeschikten.

Dat is trouwens de oplossing opgenomen in artikel 4, vijfde streepje, van de wet van 16 juni 1993 betreffende de ernstige schendingen van het humanitair recht, gewijzigd bij de wetten van 10 februari 1999, 10 april en 23 april 2003, daarna gewijzigd en vervangen bij de wet van 5 augustus 2003 betreffende ernstige schendingen van het internationaal humanitair recht. De relevante bepaling is voortaan artikel 136*septies*, 5°, van het Strafwetboek, zoals ingevoegd bij de wet van 5 augustus 2003 (“Met de op het voltooide misdrijf gestelde straf worden gestraft: ... 5° het verzuim gebruik te maken...”).

II. BETROKKEN DEPARTEMENTEN

- A. Coördinatie van de ministeriële richtlijnen: Kanselarij van de Eerste Minister.
- B. Aanpassing van het Strafwetboek: FOD Justitie
- C. Aanpassing van het Militair Strafwetboek: FOD Justitie samen met het Ministerie van Landsverdediging
- D. Aanpassing van het tuchtstelsel van Rijksambtenaren: FOD P&O
- E. Aanpassing van het militair tuchtreglement: Ministerie van Landsverdediging
- F. Ministeriële richtlijnen: alle departementen die vertegenwoordigd zijn bij de CIHR.

III. BUDGETTAIRE WEERSLAG

Nihil

IV. STAND VAN ZAKEN

- A. Maatregelen bestemd om de niet-ernstige inbreuken voortvloeiend uit een nalatigheid te doen ophouden.

Tot op heden werden enkel de ernstige inbreuken in een wetgevende tekst opgenomen: eerst voornoemde wet van 16 juni 1993 die daarna is opgeheven, daarna de bepalingen ingevoegd in het Strafwetboek krachtens voornoemde wet van 5 augustus 2003 (zie werkdocument nr. 5, Bestrafing van ernstige misdrijven).

Wat de niet-ernstige inbreuken op het IHR betreft, bevat slechts het voorontwerp van wet betreffende de herziening van het Militair Strafwetboek, dat op 7 oktober 1975 voor advies is voorgelegd aan de Raad van State een aantal bepalingen (advies 12404/2 van de Raad van State van 16 december 1975). Dit ontwerp was complementair bij het wetsontwerp over de ernstige inbreuken, en ging ervan uit dat dit wetsontwerp werd aangenomen, daar het beperkt bleef tot een aanvulling op drie vlakken:

1. door het strafbaar stellen, door middel van een residuaire bepaling (artikel 60), van de inbreuken op de Conventies van Genève van 12 augustus 1949 die niet als ernstig worden beschouwd door deze Conventies ;
2. door het bestraffen van alle inbreuken op de internationale Conventies die van kracht zijn in België inzake het recht van de gewapende conflicten, die niet specifiek worden bestraft, met inbegrip van andere Conventies dan deze van Genève van 12 augustus 1949 ;
3. door, in het kader van het geheel van inbreuken tegen de wetten en gebruiken van de oorlog, in het bijzonder de situaties uit te kiezen waaraan de militairen het hoofd zullen moeten bieden.

Bedoelde tekst is een voorontwerp van wet gebleven en niet ingediend bij het Parlement. Er moet tevens worden onderstreept dat de wijzigingen van het Militair Strafwetboek die na het ontwerp van wet zijn doorgevoerd (wetten van 28 juni 1984, 24 juli 1992, 10 juli 1996, 23 januari 2003 en 10 april 2003), dergelijke bepalingen niet in het Wetboek heeft ingevoerd.

Bovendien is die tekst, opgesteld voor het eerste Aanvullend Protocol niet volledig conform ermee, zodat hij opnieuw zou moeten worden bekeken. Op het vlak dat ons bezighoudt, zou artikel 60 als volgt moeten worden aangevuld, na het woord "overtreedt" : in voorkomend geval door een nalaten om te handelen terwijl een verplichting om te handelen bestond". De tekst van Hoofdstuk VII van het voorontwerp is als bijlage A bij dit werkdocument toegevoegd.

- B. Nalaten van de meerdere de inbreuk van de ondergeschikte te voorkomen of tegen te gaan.

Wat de ernstige inbreuken betreft, dekt artikel 4, 5de streepje, van voornoemde wet van 16 juni 1993, dat artikel 136septies, 5°, van het Strafwetboek is geworden, daarin ingevoegd voornoemde wet van 5 augustus 2003 op afdoende wijze de hypothese:

"Artikel 136septies: Met de op het voltooide misdrijf gestelde straf worden gestraft:

...

5° het verzuim gebruik te maken van de mogelijkheid tot handelen vanwege zij die kennis hebben van bevelen, gegeven met het oog op de uitvoering van een dergelijk misdrijf of van feiten die een begin van uitvoering hiervan vormen, ofschoon zij de voltooiing ervan konden verhinderen of konden doen ophouden."

Betreffende de andere inbreuken die strafrechtelijk worden bestraft, bestaat er slechts een voorontwerp betreffende de verantwoordelijkheid van de militaire

meerderen, namelijk artikel 13 van het voornoemde ontwerp van Militair Strafwetboek dat doeltreffend lijkt, alhoewel het louter kader van het IHR wordt overschreden:

Artikel 13: "Als medeplichtige aan een misdaad of een wanbedrijf wordt gestraft de meerdere die, bevoegd om een ondergeschikte te verhinderen een misdaad of een wanbedrijf te plegen in de uitoefening van zijn functies of in een aan de militaire overheid onderworpen milieu, verzuimt zijn gezag aan te wenden of de bevoegde overheid te verwittigen om het plegen van het misdrijf te voorkomen, te doen ophouden of de gevolgen ervan te beperken."

Betreffende de verantwoordelijkheid van de niet-militaire meerderen dient te worden nagegaan of het voorontwerp van Strafwetboek dat in 1985 is opgesteld door de Commissie voor de hervorming van het Strafwetboek, voorzag in de invoeging van een nieuwe bepaling (artikel 56), luidende als volgt:

"Zij die bij het plegen van het misdrijf betrokken zijn op de wijze en binnen de perken als hierna omschreven, worden gestraft als zijnde de daders van het misdrijf:

c) zij die, vrijwillig, zelfs op onrechtstreekse wijze, hebben aangezet tot het plegen ervan, of wetens, hebben laten plegen door personen die onder hun gezag zijn geplaatst, of hebben laten plegen met het oogmerk dat het zou worden verwezenlijkt".

De tekst is evenwel nooit meer geworden dan een ontwerp.

Betreffende de inbreuken op het IHR die niet strafbaar zouden worden gesteld in het intern recht, voorziet enkel het militair tuchtreglement (wet van 14 januari 1975 houdende tuchtreglement van de Krijgsmacht, artikel 11, §1, 2de lid) bij benadering in de volgende hypothese:

"De meerderen oefenen hun gezag uit met kordaatheid, billijkheid en correctheid.

Zij zijn verantwoordelijk voor de bevelen die zij geven en staan in voor de eenheid die hun wordt toevertrouwd alsook voor de goede werking van de dienst. Zij zijn eveneens verantwoordelijk voor de door hun ondergeschikten veroorzaakte ongeregelheden, wanneer deze zich hebben kunnen voordoen wegens hun nalatigheid of hun overdreven inschikkelijkheid."

De vraag is of het woord "ongeregelheden" de hypothese van inbreuken op het IHR dekt. Deze tekst werd overgenomen uit het Koninklijk Besluit van 30 december 1959 inzake de militaire tucht (thans grotendeels opgeheven), waarvan artikel 5 liet blijken dat met het woord "ongeregelheden" inzonderheid inbreuken werden bedoeld, maar zonder verdere verduidelijking. Het militair reglement A2 "Tuchtreglement voor het leger" leidt niet tot opheldering. Bijkomend commentaar bij het reglement A2 uitgegeven door de Generale Staf van Landsverdediging, zou voldoende moeten zijn om alle twijfel in dat verband weg te nemen.

De nodige bepalingen voor wat betreft de ambtenaren van de openbare besturen dienen te worden uitgewerkt door aanpassing van het Strafwetboek en van de tuchtwetgeving/-regelgeving alsmede door ministeriële of regeringsrichtlijnen.

Vooraleer artikel 86 van het Aanvullend Protocol I kan worden toegepast, is het met name van belang dat de bevoegdheden van de diverse besturen in verband met de toepassing van het IHR, in het intern recht worden bepaald, daar de verantwoordelijkheden die dit artikel invoert, een verplichting tot handelen veronderstellen ten aanzien van elk van de beoogde bepalingen, in hoofde van personen die een bepaald ambt bekleden.

Voorbeelden :

- gezinshereniging (P I - artikel 74) ;
- verspreiding van de Conventies (P I - artikel 83) ;
- evacuatie van kinderen (P I - artikel 78) ;
- bescherming van vluchtelingen en staatlozen (P I - artikel 73).

In dat verband zou het volstaan dat ministeriële richtlijnen de door de ICHR aangenomen verdeling van de taken, officieel bevestigen.

Het begrip meerdere (dat duidelijk wordt gedefinieerd in het militair recht; zie artikelen 5 en 6 van voornoemde wet van 14 januari 1975) stelt trouwens geen probleem qua toepassing, wat de burgerambtenaren betreft in het kader van artikel 86 van het Aanvullend Protocol I.

V. VOORSTELLEN VAN BESLISSINGEN

- A. De werkzaamheden betreffende de herziening van het militair strafwetboek en van het gewoon strafwetboek opvolgen en zo nodig een gespecialiseerde werkgroep oprichten belast met het opstellen van twee voorontwerpen van amendementen en memories van toelichting:
1. het eerste, dat het militair strafwetboek zou aanpassen,
 - a) aan het voorschrift van artikel 86 van het Aanvullend Protocol I;
 - b) aan de nieuwe niet-ernstige inbreuken die door de Aanvullende Protocollen I en II werden ingevoerd ;
 2. het tweede, dat het gewoon strafwetboek zou aanpassen
 - a) aan het verantwoordelijkheidsbeginsel van de meerdere zoals bevestigd door artikel 86.2 van het Aanvullend Protocol I ;
 - b) aan de bestraffing van de niet-ernstige inbreuken op het IHR (zonder P II - artikel 4.2 te vergeten) in hoofde van personen die niet de hoedanigheid van militair bezitten.
- B. Een gespecialiseerde werkgroep oprichten, belast met het opstellen van een technisch verslag over de diverse formules die adequaat lijken met het oog op het opnemen in het intern recht van het voorschrift van artikel 86 van het Aanvullend Protocol I voor wat de ambtenaren betreft (strafrechtelijke of tuchtrechtelijke bepalingen, ministeriële richtlijnen).

- C. De afvaardiging van het Ministerie van Landsverdediging verzoeken een ontwerp van aanpassing van het Militair Tuchtreglement (Reglement A2-Tuchtreglement voor het leger) op te stellen, aan:
1. de verplichting tot handelen van de meerdere op grond van artikel 86.2 van het Aanvullend Protocol I;
 2. de specifieke verantwoordelijkheid van de meerdere (Reg.A2 - artikel 11 van de wet van 14 januari 1975) op grond van hetzelfde artikel.
- D. De betrokken ministers per brief van de voorzitter van het ICHR in kennis stellen van de diverse ontwerpen die op die manier werden opgesteld.

VI. LAATSTE BIJWERKING

Juni 2004

VII. DATUM VAN GOEDKEURING DOOR DE CIHR

14 September 2004

VIII. BIJLAGEN

Bijlage A: Voorontwerp van Militair Strafwetboek

Bijlage A

**VOORONTWERP VAN WET HOUDENDE HERZIENING VAN HET MILITAIR STRAFWETBOEK (uittreksel)
DEZE TEKST IS AANGEPAST AAN HET ADVIES VAN DE RAAD VAN STATE VAN 16/XII/1975¹**

Hfst. VII - Misdrijven tegen de wetten en gebruiken van de oorlog

Art. 60 - De militair die één van de voorschriften overtreedt van de in België van kracht zijnde internationale overeenkomsten met betrekking tot de oorlogvoering of de bescherming van gewonden, zieken en schipbreukelingen, de behandeling van de krijgsgevangenen, de bescherming van de burgers in tijd van oorlog en de bescherming van culturele goederen in geval van een gewapend conflict wordt onverminderd de toepassing van strengere strafbepalingen, gestraft met gevangenisstraf van een maand tot drie jaar.

Art. 61 - De militair die een vijand doodt of verwondt wanneer deze zich overgeeft of ongeschikt werd gemaakt enige weerstand te bieden, maakt zich schuldig aan opzettelijk doden of opzettelijk toebrengen van lichamelijke letsels en wordt gestraft overeenkomstig de bepalingen van het Strafwetboek

Art. 62 - Wordt, onverminderd de toepassing van strengere strafbepalingen, gestraft met opsluiting, de militair die, wetens, de bescherming schendt verschuldigd aan de geneeskundige inrichtingen, formaties, vervoermiddelen en het daarbij behorende materieel, aan de toevluchtgebieden voor de burgerbevolking, de krijgsgevangenkampen en de interneringsoorden, alsmede aan het personeel verbonden aan die plaatsen of goederen.

Er is geen misdrijf wanneer, op het ogenblik van de feiten, bovenvermeld personeel met het oog op gevechtsvoering optreedt noch wanneer bedoelde oorden of goederen voor dezelfde doeleinden worden aangewend.

Art. 63 - Wordt gestraft met opsluiting in geval van geweld tegen de personen en met gevangenisstraf van drie maanden tot vijf jaar in de andere gevallen, de militair die een vijandelijke parlementair die een witte vlag draagt, of zijn begeleiders mishandelt, beledigt of wederrechtelijk aanhoudt of op eender welke wijze hun onschendbaarheid aantast.

Art. 64 - Wanneer een militair in tijd van oorlog of tijdens een gewapende operatie, diefstallen, afpersingen, vernielingen of beschadigingen van andermans roerende eigendommen pleegt ten nadele van een zieke, een gewonde, een schipbreukeling, een krijgsgevangene of een geïnterneerde burger, worden de bij de bepalingen van de artikelen 461 tot 488 en 528 tot 534 van het Strafwetboek tegen de dader van die feiten gestelde straffen als volgt vervangen:

- gevangenisstraf door dwangarbeid van tien tot vijftien jaar;
- opsluiting door dwangarbeid van vijftien tot twintig jaar;
- dwangarbeid van tien tot vijftien jaar door levenslange dwangarbeid;
- dwangarbeid van vijftien tot twintig jaar en levenslange dwangarbeid door de dood.

¹ Deze tekst die dateert van voor de wet van 10 juli 1996 tot afschaffing van de doodstraf en tot wijziging van de criminele straffen, moet thans worden gelezen in het licht van de bepalingen van deze wet.

Art 65. - Wordt gestraft met opsluiting, de militair die een onderdaan van een land waarmee België in oorlog of in gewapend conflict is, dwingt deel te nemen aan een krijgsverrichting tegen zijn eigen land of hem dwingt de uitvoering ervan te bevorderen.

Er is echter geen misdrijf indien de vijand, op het ogenblik van de feiten, eveneens de Belgische nationaliteit bezit of krachtens de Belgische wet aan de militaire dienstplicht onderworpen is.

Art. 66 - De bepalingen van de artikelen 60 tot 65 zijn toepasselijk op alle bij eender welk gewapend conflict betrokken strijders.